

Řízení podle 5. části OSŘ a nástin budoucího vývoje právní úpravy

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá řízením podle části páté občanského soudního řádu ze třech základních úhlů pohledu. Prvním jsou okolnosti vzniku dualistické úpravy soudní kontroly správních rozhodnutí v historickém kontextu, druhým je samotná úprava v občanském soudním řádu s důrazem na aplikační problémy jednotlivých ustanovení vysvětlené za pomoci judikatury Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, třetím je možný vývoj právní úpravy a varianty, které nastínili autoři nejaktuálnějšího návrhu kodifikace procesního řádu.

V současné právní úpravě jsou možné dva způsoby soudní kontroly rozhodnutí správních orgánů, a to podle občanského soudního řádu či podle správního řádu soudního. Rozhraním mezi oběma variantami je, zdali byla rozhodnutím dotčena veřejná či soukromá subjektivní práva. Kořeny tohoto dualismu sahají v českém právním řádu až do první republiky. Správní soudnictví bylo na českém území zavedeno za rakouské monarchie, čemuž se práce rovněž věnuje. Nejdetailněji je rozebrán vývoj po roce 1989, kdy nebyl občanský soudní řád jednotně kodifikován, přestože po tom odborné hlasy volají. Zprvu zavedený jednotný model správního soudnictví byl v rozporu s mezinárodní Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a po četné kritice Ústavního soudu byl jeho nálezem zrušen. Proto zákonodárci zvolili současnou dualistickou úpravu.

Prostřední část práce rozebírá jednotlivá ustanovení páté části občanského soudního řádu, dává je do kontextu se zbytkem zákona a popisuje problémy, které mohou vzniknout při řízení. Rozebrány jsou náležitosti žaloby, účastníci řízení, problematika tzv. opomenutého účastníka, koncentrace řízení a způsoby, jakými může soud rozhodnout. Kritice je podroben postup soudů v případě, kdy žalobce podá návrh chybně do druhé „větve“ soudnictví, tedy správnímu soudu, když má žalovat podle občanského soudního řádu, a naopak. Tento postup je velmi formalistický a vede k četným průtahům v řízení.

Poslední část práce se věnuje možnému vývoji právní úpravy. Občanský soudní řád jako základní procesní kodex je téměř 60 let starý a kvůli četné novelizaci se nedaří držet jednotnou koncepci zákona, což způsobuje řadu komplikací v postupu soudů i účastníků řízení. Již od 90. let se diskutuje o nutnosti rekodifikace, nicméně konkrétní kroky trvají velmi dlouho. V současné době je připraven věcný záměr nového kodexu, z něhož práce vychází a nastiňuje

3 základní varianty, jak může rekodifikace změnit současný model soudní kontroly rozhodnutí správních orgánů.

Klíčová slova: řízení podle části páté OSŘ, právní dualismus, rekodifikace občanského procesního práva